Оцінка впливу можливої зміни Росією торгівельного режиму щодо України

Микола Риженков, Вероніка Мовчан, Др. Рікардо Джуччі

Німецька консультативна група спільно з Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (Київ)

Берлін / Київ, листопад 2013

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

Резюме

- Росія може змінити торгівельний режим зони вільної торгівлі (ЗВТ), що зараз діє щодо України, на режим найбільшого сприяння (РНС).
- У цьому випадку середнє значення російських імпортних мит на ввіз української продукції зросте з 0% до 10,6%.
- Розрахунок на основі даних 2010-2012 рр. показав, що в результаті експорт України в Росію зменшиться на 17%, що складатиме близько 3 млрд дол. США на рік
- Зниження експорту до Росії матиме негативний короткостроковий вплив на Україну, що сягатиме 1,7% річного ВВП.
- Найбільше постраждають наступні товарні групи:
  - Мінеральні продукти
  - Недорогоцінні метали
  - Транспортні засоби
  - Механічне обладнання
  - Готові харчові продукти
- Отже: Вплив на економіку України буде значним.

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

Зміст

I. Вступ

II. Структура українського експорту до Росії

III. Поточний торгівельний режим та його можливі зміни

   a. Поточний торгівельний режим

   b. Потенційні зміни до торгівельного режиму

IV. Оцінка

   a. Методологія та дані

   b. Результати дослідження

V. Контакти

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

I. Вступ

- Російська Федерація в односторонньому порядку може змінити поточний торгівельний режим з Україною із вільної торгівлі (ЗВТ) на режим найбільшого сприяння (РНС).

- Ймовірність таких змін може зрости у разі підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, що включає у себе створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), на саміті Східного партнерства у Вільнюсі наприкінці листопаду 2013 року.

- У даній аналітичній записці ми представляємо результати наших оцінок економічного впливу (а саме, короткострокового ефекту) таких змін торгівельного режиму на українську економіку.

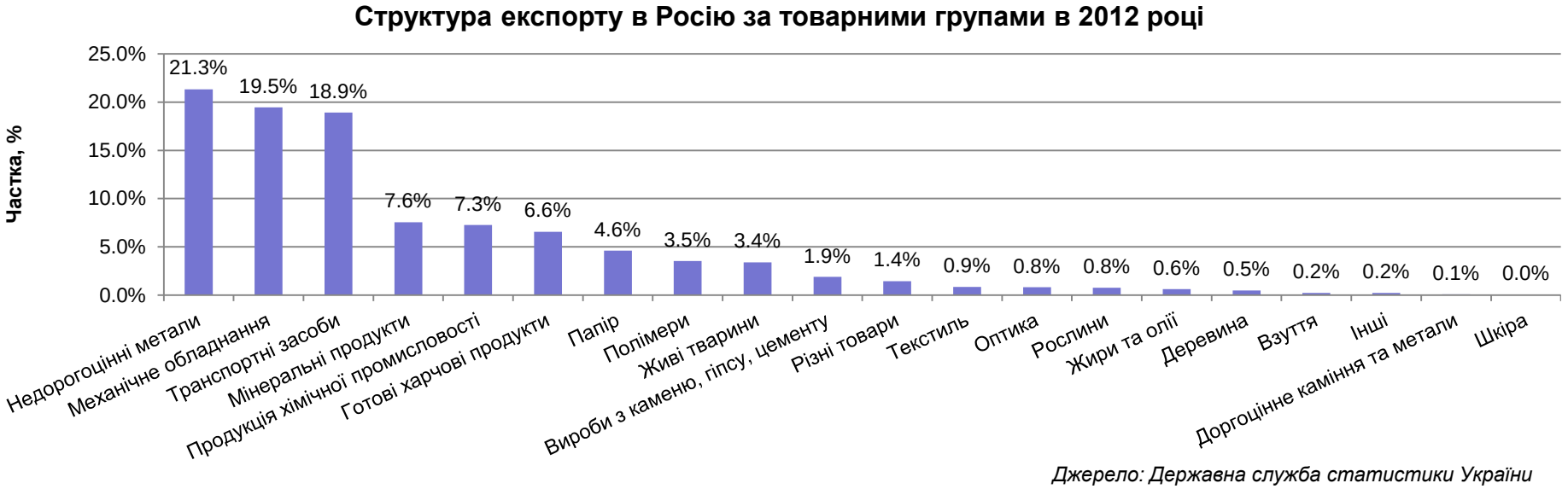
© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

II. Структура українського експорту товарів до Росії

- Експорт до Росії зараз в середньому складає 25% від загального експорту товарів.
- Основні товарні групи: недорогоцінні метали, механічне обладнання, транспортні засоби, мінеральні продукти, продукція хімічної промисловості та готові харчові продукти.

Джерело: Державна служба статистики України

III.a. Поточний торгівельний режим: двостороння угода про зону вільної торгівлі (1993)

- У 1993 році між Україною та Росією було підписано двосторонню угоду про вільну торгівлю (ЗВТ).
- Ця ЗВТ стосується торгівлі товарами і не поширюється на торгівлю послугами та інші пов'язані з торгівлею питання.
- Спрямована на створення режиму безмитного ввозу товарів.
- Торгівля товарами, на які не поширюється ЗВТ, відбувається на основі режиму найбільшого сприяння (РНС).
- Передбачено два види винятків:
  - Взаємні виключення застосовуються в якості відповіді на використання партнером експортних мит, квот та ліцензій.
  - Виключення, що перелічені в окремих протоколах угоди.
  - Дозволяється застосування захисних заходів.

Поточний торгівельний режим: угода про ЗВТ між країнами СНД (2011)

- У 2011 році у межах Співдружності незалежних держав було укладено регіональну угоду про вільну торгівлю (ЗВТ між країнами СНД).
- ЗВТ між країнами СНД стосується торгівлі товарами, не поширюється на торгівлю послугами і приділяє обмежену увагу іншим питанням, що пов'язані з торгівлею.
- ЗВТ між країнами СНД зберігає більшість існуючих двосторонніх торгівельних винятків щодо імпортних та експортних мит, встановлених двосторонньою ЗВТ 1993 року.
- Особливості ЗВТ між країнами СНД:
  - Не підтримується принцип взаємності виключень;
  - Містить виключний перелік імпортних та експортних мит, а також зобов'язання не збільшувати їх; більш того, будь-яке зниження експортних мит щодо третьої сторони має бути застосоване до всіх країн, що підписали ЗВТ, окрім випадку, коли ця перевага надається в рамках інших регіональних торговельних угод;
  - Передбачає, що торгівля товарами в рамках СНД відбуватиметься відповідно до правил та практик СОТ;
  - Забезпечує механізм для вирішення торговельних суперечок, у тому числі встановлює терміни для вирішення торговельних спорів.

ЗВТ між країнами СНД (2011): Додаток 6

- Згідно Додатку 6 ЗВТ між країнами СНД, Митний союз між Росією, Білорусією та Казахстаном (РБК МС) може застосувати до України ставки мит режиму найбільшого сприяння (РНС) у разі, якщо:
  - Україна є стороною іншої угоди про ЗВТ, наприклад, майбутньої ПВЗВТ чи вже чинної угоди про ЗВТ з Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ);
  - Участь у цих ЗВТ призводить до зростання українського експорту до РБК МС;
  - Додатковий експорт шкодить або може зашкодити промисловості РБК МС.
- Цю норму може застосувати лише РБК МС.
- Встановлення ввізного мита на рівні РНС не вимагає вивчення причинно-наслідкового зв'язку, ці ставки можуть застосовуватись після консультацій.

Захисні торговельні заходи

Інструменти захисту торгівлі, що застосовуються Росією щодо українського експорту

	Захисні заходи	Розслідування
Антидемпінгові	3	-
Спеціальні	3	2
Всього	***6***	***2***

Розслідування

Назва товару	Період розслідування
СПЕЦІАЛЬНІ РОЗСЛІДУВАННЯ	
Посуд столовий та кухонний з фарфору	10.2011-11.2014
Тканини готові з хімічних волокон та ниток	10.2011-03.2014

Захисні заходи

Назва товару	Чиннізаходи	Термін дії
АНТИДЕМПІНГОВІ ЗАХОДИ		
Трубна продукція (труби малого та середнього діаметру)	Адвалерне мито в розмірі 18,9-37,8%	10.2011-11.2015
Поліамідна технічна нитка	Адвалерне мито в розмірі 11,6%	10.2011-09.2013
Сталеві ковані прокатні валки	Адвалерне мито в розмірі 26%	02.2012-05.2016
СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ		
Труби неіржавіючі	Квота в розмірі 5784 тон	10.2011-11.2014
Машинобудівне кріплення (кріпильні вироби)	Специфічне мито в розмірі 282,4 дол. США /т	10.2011-03.2014
Карамельна продукція	Специфічне мито в розмірі 294,1 дол. США/т	01.2012-06.2014

Захисні торгівельні заходи:

- Антидемпінгові заходи
- Спеціальні заходи

Станом на листопад 2013р. щодо української продукції Росія застосовує 6 захисних заходів (3 антидемпінгові та 3 спеціальні) та проводить 2 спеціальні розслідування.

Поточний торгівельний режим: Митний союз Росії, Білорусії та Казахстану

- Формування Митного союзу Росії, Білорусії та Казахстану (РБК МС) розпочалося 1 січня 2010р. із запровадженням єдиного митного тарифу.

- 6 липня 2010р. набув чинності Митний кодекс РБК МС, а в середні 2011р. було встановлено спільний прикордонний контроль в рамках РБК МС.

- Двосторонні угоди про ЗВТ, укладені Росією, Білорусією та Казахстаном з третіми сторонами, залишаються чинними, поки їх не буде переукладено Комісією Митного союзу.

Поточний торгівельний режим: членство в СОТ

У 2012 році Росія приєдналася до Світової організації торгівлі (СОТ); дію всіх угод СОТ та зобов'язань в рамках СОТ має бути поширено на увесь РБК МС.

Специфічними зобов'язаннями Росії є:

- Полегшення доступу на ринки товарів (ставки РНС знижено на 20%);
- Полегшення доступу на ринки послуг;
- Визначення максимально допустимого рівня експортних мит;
- Обмеження на сільськогосподарські субсидії, що викривлюють торгівлю;
- Ціноутворення на енергоносії, що базується на основі звичайних комерційних міркувань;
- Узгодження розробки та застосування санітарних і фіто-санітарних заходів (СФЗ) з Угодою СОТ про СФЗ та з іншими міжнародними нормами;
- Пристосування системи технічного регулювання до положень Угоди СОТ про ТБТ;
- Підвищення захисту пов'язаних з торгівлею прав інтелектуальної власності;
- Підвищення прозорості.

III.b. Потенційні зміни торговельного режиму

- РБК МС має наміри посилити захист свого внутрішнього ринку у найближчому майбутньому.

- ***Нормативне підґрунтя:*** проект рішення Вищої Євразійської економічної ради “Про застосування заходів реагування щодо системних порушень третіми країнами умов надання тарифних преференцій”

- ***Причини:*** ризик безмитного ввозу на ринок РБК МС європейських товарів під виглядом українських, як наслідок намірів України підписати з ЄС угоду про ПВЗВТ.

- У “третіх країнах” (тобто Україні) сертифікати про походження товарів видаються неурядовими організаціями, що не мають повноважень проводити виїзні перевірки, створюючи тим самим можливості для безмитного ввозу на ринок МС продукції, на які не поширюється дія тарифних преференцій.

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

Можливі заходи

- Консультації з країнами-експортерами;
- Тісніший моніторинг поставок з цих країн, що призводитиме до затримок на кордоні;
- Проведення виїзних перевірок в країнах-експортерах за їх згоди, що матиме наслідком зростання витрат експортерів;
- ***Крайній захід:*** тимчасове призупинення визнання сертифікатів про походження продукції, що означатиме блокування безмитного імпорту та застосування ставок РНС (сценарій, який розглядається у цій аналітичній записці).

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

IV.a. Оцінка: Методологія та дані

- ***Змодельований сценарій***:
  - Росія підвищує імпортні мита на ввезення української продукції з нуля (припускається безмитне ввезення усіх товарів) до рівня РНС;
  - Розглядаються лише тарифні бар'єри; у цьому сценарії не описується можливе зростання рівня нетарифних бар'єрів;
  - *Примітка:* у змодельованому сценарії лише Росія, а не РБК МС, підвищує тарифи стосовно української продукції. Строго кажучи, лише РБК МС матиме змогу підвищувати ввізні мита щодо України.
- ***Методологія:***
  - Для оцінки змін в експорті: модель часткової рівноваги SMART;
  - Для оцінки змін у ВВП: прогнозна модель ІЕД.
- ***Дані***:
  - Поточні РНС ставки ввізного мита (TRAINS);
  - Статистика щодо імпорту Росією українських товарів за 2010-2012рр., агрегована на рівні 6 знаків коду класифікації УКТ ЗЕД (UN Comtrade);
  - Еластичності попиту на імпорт для Росії (TRAINS).
- ***Примітка***:
  - Ефект дзеркальної статистики при розрахунках не враховувався.

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

Середньозважені ставки тарифів РНС

- Використовуючи чинні ставки РНС Російської Федерації та дані щодо російського імпорту з України, ми отримали наступні середньозважені ставки імпортного мита для товарних груп за УКТ ЗЕД.

- Таким чином, найбільше імпортне мито стягуватиметься з дорогоцінного каміння та металів, зі шкір, а також з готових харчових продуктів.

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

IV.b. Оцінка загального впливу

Вплив на загальний експорт до Російської Федерації

Структура торгівлі	Зміна, млрд дол. США	Зміна, %	Середнє мито, %	Середньо-зважене мито,%	Кількість тарифних ліній, де припиниться торгівля (на 6 знаках)
2010	-2.4	-17.3	10.95	11.05	130
2011	-4.0	-20.2	10.55	10.16	128
2012	-2.4	-14.3	10.17	10.80	127
Середнє	**-3.0**	**-17.4**	**10.53**	**10.62**	**128**

Результати базуються на середніх значеннях для 2010-2012рр.

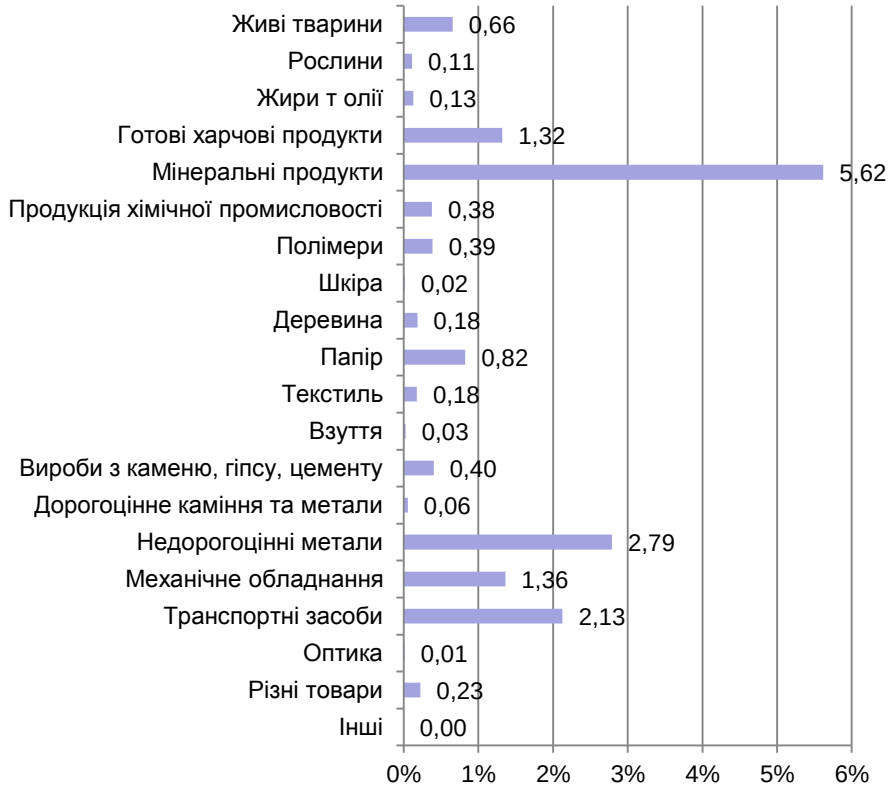
- Середня ставка ввізного мита зросте з 0% до 10,5%
- Середньозважена ставка ввізного мита зросте з 0% до 10,6%
- Експорт до Росії знизиться на 17% або на 3,0 млрд дол. США
- Негативний (короткостроковий) вплив на ВВП України сягає 1,7%

Результати оцінки за товарними групами

Скорочення українського експорту, %

Внесок до загальної зміни експорту, %

Найбільших змін зазнають такі товарні групи, як мінеральні продукти, недорогоцінні метали, транспортні засоби, механічне обладнання та готові харчові продукти.

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group

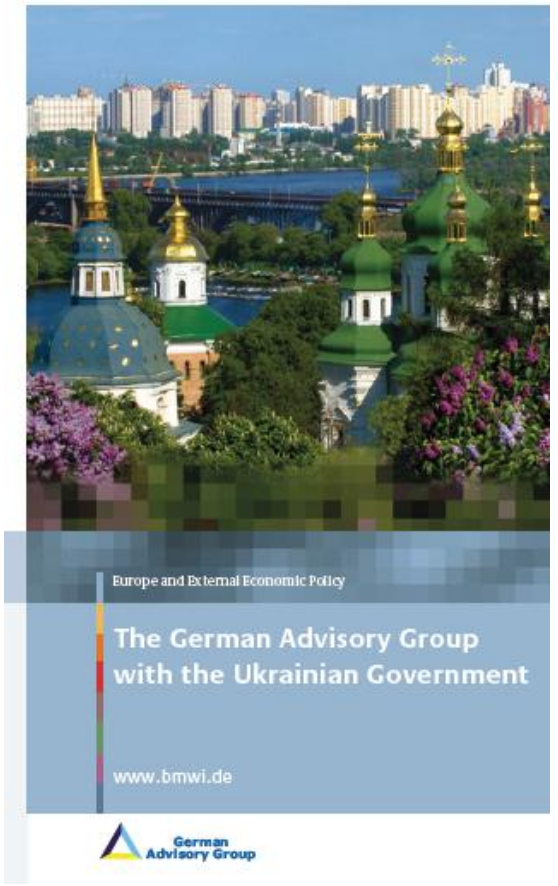
Контакти

Др. Рікардо Джуччі
giucci@berlin-economics.com

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua

German Advisory Group
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstr. 59, D-10627 Berlin
Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0
Fax: +49 30 / 20 61 34 64 9
E-mail: info@beratergruppe-ukraine.de
www.beratergruppe-ukraine.de

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© German Advisory Group